

Themasessie Platform 31

Maatschappelijke waarden in gebiedstransformaties

Hoe veranker je maatschappelijke doelen
tijdens proces van gebiedsontwikkeling?

Maatschappelijke waarde in gebiedstransformaties?

- ▶ Maatschappelijke uitgangspunten als vertrekpunt
- ▶ Hoe formuleer je de maatschappelijke doelstellingen voor het gebied?
- ▶ Hoe veranker je deze doelen / waarde (richting markt) en stem je met ze af?
- ▶ Hoe veranker je maatschappelijke waarde in de business case?

Onze visie op duurzame verstedelijking / gebiedstransformaties

Maatschappelijke waarde en uitgangspunten staan centraal

maatschappelijke uitgangspunten

leiden tot

conceptuele uitgangspunten

leiden tot

programmatische uitgangspunten

stedenbouwkundige/ruimtelijke uitgangspunten

omgevingsuitgangspunten

leiden tot

integrale ontwikkelvisie

en wordt uitgewerkt in

ontwikkelstrategie

mobiliteit, duurzaamheid, milieu en RO, klimaatbestendigheid, groen en natuur, afval en circulariteit, bodem en archeologie

stedenbouw en architectuur, planologisch-juridisch, samenwerking en contractering, businesscase en kostenverhaal, draagvlak en omgevingsmanagement

Maatschappelijke waarde in gebiedstransformaties?

- ▶ Onze ontwikkelingsfilosofie: maatschappelijke uitgangspunten als vertrekpunt
- ▶ Hoe formuleer je de maatschappelijke doelstellingen voor het gebied?
- ▶ Hoe veranker je deze doelen / waarde richting markt en stem je met ze af?
- ▶ Hoe veranker je maatschappelijke waarde in de business case?

Doelen en maatschappelijke waarde altijd uniek per gebied

Tegelijkertijd vaak veel parallellen met vergelijkbare projecten

Aansluiting bij de sustainable development goals UN

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Doelstellingen UN vrij vertaald naar stedelijke ontwikkeling

Duurzame stedelijke ontwikkeling levert maatschappelijke waarde, indien sprake is van een:

- Gezonde stad (o.a. lucht- en waterkwaliteit, gezondheid);
- Lerende stad (o.a. onderwijs, innovatie, sociale activering);
- Natuurlijke stad (o.a. groen, water, biodiversiteit);
- Gelijke stad (o.a. onverdeeld/inclusief);
- Veilige stad (o.a. fysieke en mentale veiligheid);
- Werkende stad (o.a. economie en mobiliteit);
- Voorzienende stad (o.a. water, voedsel, energie);
- Uitmondend in een Welvarende stad (o.a. levenskwaliteit/levensgeluk).

Vaak ook al (deels)
verwoord in
gemeentelijk beleid en
ambities

Dashboard verstedelijking geeft ook verdere richting

Dashboard Verstedelijking

*Hoe de woningbouwopgave
maatschappelijke meerwaarde levert en
waarom het Rijk hier belang bij heeft*

©Dashboard Verstedelijking

9 thema's om maatschappelijke meerwaarde **woningbouw** te meten

Tijdig

Betaalbaar

Woonmilieuvoorkeur

Duurzaam ruimtegebruik

Duurzaam energieverbruik

Versterking leefklimaat bestaande stad

Versterking economie

Benutten eerdere infra-investeringen

Draagvlak voorzieningen versterken

Vertrekpunt voor stellen van doelen zijn de plekken

Per plek kan het doel (en daarmee de maatschappelijke uitgangspunten) anders zijn

Soort buurt	Er kan behoefte zijn aan
Laag inkomensniveau	Spullen delen, hoogwaardige gedeelde (buiten)ruimte (bij kleine woningen)
Veel ZZP-ers	Gemeenschappelijke ruimte voor werken en ontmoeten
Aandachtswijken	Meer gemengde wijk met andere doelgroepen Ondersteuning (zorg, onderwijs, werk)
Veel gebouwen en straten	Natuur
Transformatiegebied van werken naar wonen Gemengd werken en wonen	Voldoende veiligheid/reuring 's avonds Een verbindende schakel tussen wonen en werken Voldoende aandacht voor lucht / geluid

En pas daarna volgen conceptuele, ruimtelijke, programmatische en omgevingsuitgangspunten

Maatschappelijke waarde in gebiedstransformaties?

- ▶ Maatschappelijke uitgangspunten als vertrekpunt
- ▶ Hoe formuleer je de maatschappelijke doelstellingen voor het gebied?
- ▶ Hoe veranker je deze doelen / waarde richting markt en stem je met ze af?
- ▶ Hoe veranker je maatschappelijke waarde in de business case?

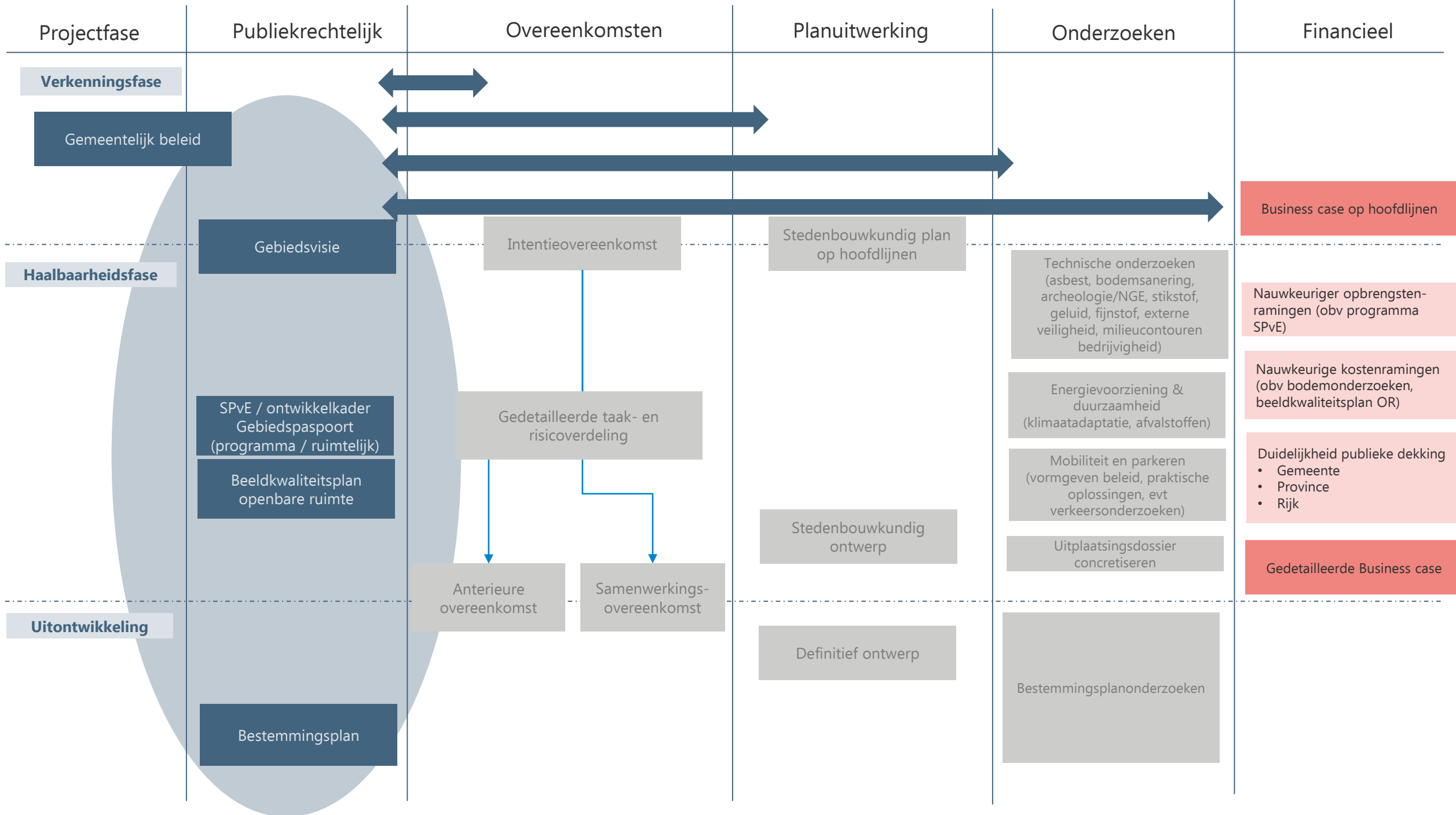
Hoe veranker je maatschappelijke doelen?

Gemeentelijk beleid

Kenmerken van de plek

Gebruikers / eigenaren in het gebied

Publiek kader	Private uitwerking deelgebied/ plots daarbinnen
Vaststelling gebiedsvisie	Eerste visie/massa-studies, verkenningen
Samenwerkingsbrief/ IOK	
Ontwikkeldkader inclusief PvE, spelregels	Uitwerking stedenbouwkundig plan
Anterieure overeenkomst/ SOK	
Inpassing in gemeentelijk Omgevingsplan	VO bouwplan(nen)
(evt.) Realisatie-overeenkomst(en)	
Omgevingsvergunning(en)	DO bouwplan(nen)

Maatschappelijke waarde in gebiedstransformaties?

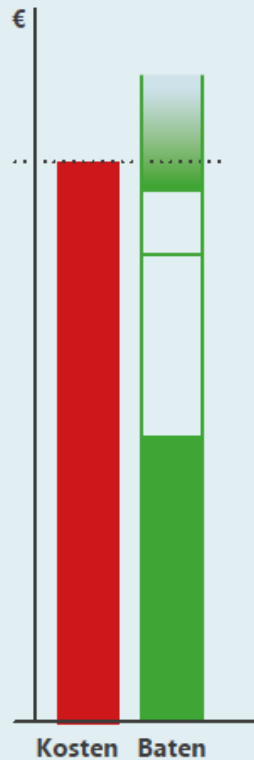
- ▶ Onze ontwikkelingsfilosofie: maatschappelijke uitgangspunten als vertrekpunt
- ▶ Hoe formuleer je de maatschappelijke doelstellingen voor het gebied?
- ▶ Hoe veranker je deze doelen / waarde richting markt en stem je met ze af?
- ▶ Hoe veranker je maatschappelijke waarde in de business case?

De ladder van Bekostiging

Indicatief voorbeeld werking 'Ladder van bekostiging' Ruimtelijke ontwikkelingen:

Realisatie project X

Analyse baten en bekostigingsbronnen

Niet-financiële, niet monetariseerbare baten

- » Meer/geluk woongenot
- » Betere kwaliteit leefomgeving/ leefbaarheid algemeen
- » Behoud cultuurhistorie voor toekomstige generaties

Bekostigingsbron

- » Gemeente/ provincie/ Rijk
- » Gemeente/ provincie/ Rijk
- » Overheden, evt. private stichting

Niet-financiële, monetariseerbare baten

- » Minder CO² door mobiliteitsshift en reistijdwinsten
- » Betere gezondheid

- » Rijksoverheid
- » Zorgverzekeraar

Indirecte financiële baten

- » Waardestijging omliggende woningen
- » Omzetsijging bv. aanpalende retail
- » Minder uitkeringen door meer werkgelegenheid
- » Toename Gemeentefonds door meer inwoners
- » Toename OZB door meer vastgoed als grondslag
- » Extra inkomsten belastingen *BTW, inkomsten- en vennootschapbelasting, etc.)

- » Woningeigenaren
- » Omliggende ondernemers
- » Rijk en gemeente
- » Gemeente (via Rijk)
- » Gemeente (via bedrijven/ bewoners)
- » Rijk/ provincie

Directe financiële baten

- » Opbrengst ontwikkeling X (grond, vastgoed, parkeren)
- » Omzet bedrijven
- » Meer opbrengsten bv. OV bij toename reizigers

- » Gemeente/ marktpartij
- » Ondernemer(s)
- » OV-reiziger/ OV-bedrijf

<https://denationaleomgevingsvisie.nl/publicaties/onderzoeken+en+adviezen+publicaties/HandlerDownloadFiles.ashx?idnv=1452757>
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/05/08/bijlage-1-eindrapport-alternatieve-bekostiging>
<https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Policy-Brief-2019-11-Profijt-en-bekostiging-van-ruimtelijke-ontwikkeling.pdf>

Stelling

Maatschappelijke doelen (en waarden) sneuvelen gaande het proces van gebiedsontwikkeling

Focus verschuift naar stedenbouwkundige en ruimtelijke uitgangspunten en het sluitend krijgen van de business case

Antoinette Kemper

+31 6 22 52 18 05

Antoinette.Kemper@Rebelgroup.com

Wijnhaven 23
3011 WH Rotterdam
Nederland
+31 10 275 59 90

info@rebelgroup.com
www.rebelgroup.com